

Noves addicions a les espècies mineralògiques de la mina Atrevida (Vimbodí)

Després del magistral treball del senyor V. Soriano Garcés sobre les espècies mineralògiques trobades pel nostre amic senyor J. Folch Girona a la mina Atrevida, semblava que ja no podia cercar-s'hi res més de nou; amb tot, després de les nobles troballes que motiven la present nota, estem convençuts que aquest ric jaciment encara no ha dit la darrera paraula i que altres detingudes recerques vindran a augmentar el nombre d'espècies mineralògiques rares de Catalunya i d'Espanya.

La mina Atrevida està situada al terme de Vimbodí, a uns 3 quilòmetres al S. del monestir de Poblet, dessota dels terrenys acinglerats del Triàsic, al lloc conegut pels Cingles de l'Aliga, i a la cota aproximada de 1.000 metres.

Pel mes de març del 1933, aquesta Institució Catalana d'Història Natural dugué a terme una excursió per aquells contorns, però, degut al mal estat del temps, els excursionistes, no poguérem moure'ns dels voltants del monestir de Poblet. Malgrat això, uns quants, dirigits pel senyor Folch, visitàrem les escombreres del final del telefèric transbordador des de la mina fins a la vora de la carretera del 'Esplugu, on es troben, degudament tancades en una caseta a propòsit, algunes tones de mineral de níquel i cobalt ric de plata.

El filó de la mina Atrevida està format essencialment, de baritina; té una potència d'uns 4 metres en uns 200 metres de longitud i una direcció sensible de N. a S. Arma en les zones de contacte dels porfirs i els filadis del carbonífer.

En el contacte de ponent apareix la calcita amb relativa abundància i més escassament la fluorina. Aquest és el lloc on es trobaren els minerals de plata acompanyant els de níquel i cobalt i, en menys quantitats, els de coure, zona que es presenta una mica oxidada a la part més superficial.

Així, doncs, en examinar el mineral en dipòsit no teníem altre afany que buscar els exemplars en els quals la ganga esdevenia constituïda essencialment per la calcita i, sobretot, en aquells en què aquesta apareixia formant geodes, on es troben amb més profusió els minerals rars de plata, descrits pel senyor Soriano.

En fragmentar la massa del mineral i en rentar-se amb l'aigua que queia, apareixien algunes crostes de naturalesa desconeguda per nosaltres, sobretot en els exemplars que portaven la barita com a ganga. No s'hi donà massa importància, però en recollírem alguns exemplars per estudiar-los més tard.

Així restaren empaquetats fins que ens ha vagat de poder-ne fer la tria i classificació. Tal com observàrem en recollir els minerals separàrem diversos exemplars amb formacions de crostes i cristalls de l'ordre d'1 mm., com a màxim i amb coloracions diverses, que diferien de tots els minera's estudiats d'aquest jaciment.

Per a procedir a un assaig químic per eliminació, no disposàvem de quantitat suficient de material; per tant, interessa comprovar una classificació feta amb la màxima aproximació.

Amb el nostre competent amic Joaquim Folch, que també es trobava amb els mateixos dubtes, examinarem els exemplars al binocular comparant llurs característiques físiques i cristallogràfiques amb els de jaciments clàssics que responguessin a formacions similars a la nostra. Així hem arribat a conclusions definitives, que, d'altra banda, hem comprovat per mitjà de senzills assaigs químics. Podem, doncs, afegir a la copiosa llista de les espècies mineralògiques de la mina Atrevida, les següents :

Cabrerita

Els cristalls monoclíncics d'aquest mineral apareixen en les clivelles de la ganga de barita i d'una manera idèntica als de Serra Cabrera (Almeria). Agrupats en forma d'esferes radiants, similarment a la forma en què sovint es presenta el guix, formant, aquestes agrupacions, crostes d'uns 2 mm. de gruix com a màxim, i com en aquell jaciment, es presenta d'un color verd de poma més o menys brut, segons els exemplars, i amb brillantor nacrada.

Aquesta localitat espanyola és l'única on sabem que ha estat citat i la que li ha donat el nom.

Són així mateix similars als de Làurium—localitat clàssica grega—, encara que allí es presenten amb una coloració més neta.

Té una duresa al voltant de 2.

Farmacolita

Es presenta constituït per finíssimes agulles agrupades formant rosetes d'aspecte botroide de coloracions blanques més o menys grisencues o lleugerament verdoses o rosades, i de dimensions de fracció de mil·límetre. Prenen aquestes coloracions en presència del níquel o cobalt, igual com passa en els jaciments clàssics de Turíngia.

L'hem trobada en la ganga de baritina i formant lleugeres crostes en aquesta o indiferentment de la niquelina o la cloantita i gairebé sempre acompanyades de menudes cristallitzacions de calcita.

L'única localitat espanyola que sabem d'aquest mineral és la vall de Gistaín (Osca), on es presenta en la mateixa forma i amb coloració rosada.

Haidingerita

Com en l'espècie anterior, de la qual difereix molt poc per la seva composició química, es troba formant crostes de duresa inferior a ella, amb brillantor nacrada i d'un blanc molt pur, sense, però, poder apreciar tot i els forts augments del binocular, la seva cristallització ròmbica.

Per comparació amb els exemplars d'altres jaciments tinguérem el dubte entre aquesta espècie i la Wapplerita $\text{AsO}_4 \cdot \text{MgH} \cdot 3,5\text{H}_2\text{O}$, però l'assaig químic ens tragué de dubtes, ja que, a més de determinar que es tractava d'un arseniat, precipitàrem l'oxalat càlcic.

Com hem dit abans, creiem fermament que altres detingudes recerques ens donarien noves espècies, però, de totes maneres, la llista de les que s'hi han reconegut ja el situen com a jaciment clàssic dintre del seu tipus.